

Daniel
Katz

Keď pradedo
lyžoval
do Fínska

Veľmi stručná rodinná sága od najznámejšieho
fínskeho židovského spisovateľa.

SVETOVÁ PRÓZA

SVETOVÁ PRÓZA

Daniel
Katz

Keď pradedo
lyžoval do Fínska

Z fínčiny preložila
ZUZANA DRÁBEKOVÁ

slovar

Copyright © Daniel Katz, 1969

First published in Finnish in 1969 by Werner Söderström Ltd (WSOY)
Slovak translation published by arrangement with Bonnier Rights, Helsinki,
Finland, and Kristin Olson Literary Agency s. r. o., Prague, Czech Republic.
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2022
Translation © Zuzana Drábeková 2022

ISBN 978-80-556-5393-8

Tento projekt z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

Preklad tejto knihy z verejných zdrojov formou
štipendia podporil Fond na podporu umenia.

U. fond
na podporu
umenia

This work has been published with the financial
assistance of FILI – Finnish Literature Exchange

F I L I FINNISH
LITERATURE
EXCHANGE

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie
reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani
elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok,
prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému
a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

1

BENNOVA DILEMA

Keď môj dedko so širokou lebkou meral stopäťdesiat centimetrov, vypukla rusko-japonská vojna, tá zo všetkých vojen azda najnezmyselnejšia. Ako od poddôstojníka cárskej armády od neho žiadali, aby zabíjal malých, punktičkárskych a udatných Japončikov. Sám minister vojny cára Mikuláša si dedka nepriamo pozval, aby mu povedal:

– Benno, naša ohrozená vlasť od vás žiada, aby ste zabíjali malých surových Japoncov.

Dedko sa uškrnul popod nos:

– Táto vojna je imperialistická. A ja som malý človek.

Bol ešte menší, keď do malej dedinky (Chlebsk? Chlobsk?) východne od mesta Polock vo Vitebskej gubernii prišli kozáci. Pricválali, hoci dedina bola veľmi biedna: žilo tam zo dvesto Židov chudobných ako kostolná myš, ktorí sa živili tým, že si navzájom predávali použité veci a pašované pesachové víno. Okrem nich zostalo v dedine z nejakého dôvodu aj pár rothschildov, ktorí počas najväčších sviatkov pestovali dobročinnosť a hazardné hry. Takéto ekonomické umelé dýchanie udržiavalo chudobných príbuzných pri živote a o hlade. Bábätká sa museli skoro naučiť vyžiť o čiernom chlebe a cibuli. Často sa plazili po zemi pri nohách svojich rodičov a cmúľali kus handry namočený do vína.

Približne polovicu obyvateľov dediny tvorili Bielorusi. Obrábali pôdu pána Wisockého a, dobromyseľne si odplývajúc, škriabali sa za ušami. Niektorí si požičiavali od rothschildov

peniaze a kúpili si od poľského pána malé políčko. Židia pôdu vlastniť nesmeli. Niekedy – keď neboli schopní splácať dlhy bohatým Židom rothschildom – si namrzení Bielorusi uľavili na duši tým, že usporiadali menšie pogromy a pozabíjali desiatky chudobných Židov. Skupina mladých Židov potom raz vytvorila domobranu a jej členovia sa vybrali do Palestíny, kde sa za zverstvá Bielorusov krvavo pomstili Arabom.

Keď teda prišli kozáci, dedinčania pozamykali dvere a zostali s deťmi doma. Kozáci odvieďli môjho vtedy desaťročného dedka. Mama mu zomrela, otec bol vo vyhnanstve na Sibíri a oňho sa zle starala ktorási teta. Hlupáčik dedko zostal vonku a hral sa na ceste. Kozáci ho obklúčili, a keď s tetou, so starostom a s rabínom spísali dohodu a ako náhradu vyplatili aj zopár rubľov – nepamätám sa komu – dedka vzali so sebou. Zároveň odvieďli aj štyroch-piatich iných židovských chlapcov a troch dedkov, ktorých prichytili, ako hrajú na cintoríne hazardné hry. Cár potreboval vojakov a nemal veľmi na výber. Môj dedko Benno bol na svoj vek malého vzrastu, čo kozáckeho poručíka trochu zarazilo, bláznivá teta mu však hneď začala vysvetľovať, že je to len prechodné. Aj Bennov otec pašerák bol ako dieťa nezvyčajne nízky, v puberte sa však nečakane vyšvihol do výšky dvoch metrov bez troch centimetrov.

(A teta neklamala. Keď sa dedkov otec vrátil z vyhnanstva na Sibíri k synovi Bennovi do Helsínk, ľudia sa za ním na ulici obracali a mysleli si: To je ale nezvyčajne vysoký a škaredý Žid! Keď potom pradedo vchádzal do dverí dedkovho domu, musel sa zohnúť, a keď pol roka po svojom návrate z rozrušenia naposledy vydýchol, nenašla sa v celých Helsinkách dostatočne veľká rakva, museli ju dať špeciálne vyrobiť. A to rýchlo, pretože Židia neobdivujú svojich mŕtvych celý týždeň ako kresťania, najradšej ich pochovajú hneď na druhý deň. Keď raz človek zomrel, tak zomrel. K otcovi môjho dedka sa ešte vrátim neskôr.)

Dedko si, samozrejme, za svoj nízky vzrast dosť vytrpel, najmä po tom, čo ho umiestnili do vojenskej základnej školy v Kronštadte vo Fínskom zálive. Priviezli tam chlapcov zo všetkých kútov Ruska, siroty i polosiroty, deti uväznených rodičov, nevychovaných faganov z polepšovni aj potomkov nižšej vidieckej šľachty, ktorí pri zbieraní lesných plodov zabúdili v hore.

Benna sotili do baraku, kde bývali štyria urastení, mierumilovní tatárski mládenci (Ymār, Günes, Münir, Tahir), štyria svalnatí ukrajinskí chlapci z okolia Kyjeva, zopár Kalmykov a traja ingrijskí mládenci s ľanovými vlasmi, ktorí často sedeli vedľa seba s prepletenými prstami. A napokon v severnom kúte baraku sa s jarmulkami na hlavách chúlili dvaja zavalití a pochmúrni židovskí chlapci z Dagestanu na Kaukaze.

Dagestanci vedeli po rusky len zopár slov a ich rodnej reči nikto nerozumel. Profesor altajských jazykov z Petrohradskej univerzity Anton Antonovič Dejatnikov si osobne prišiel vypočuť ich dagestanskú hatlaninu a napísal o nej vedeckú štúdiu, podľa ktorej sa v reči dagestanských Židov vyskytovala slovná zásoba osetčiny, kabardinský spôsob tvorby slovesného vidu a v astrachánskom dialekte hojne odvodenín z tatárskeho jazyka. Mládenci sa po rusky nikdy poriadne nenaučili, mali však vrodenuú schopnosť zaobchádzať so zbraňami. Puška v rukách sa menila na organickú súčasť ich telesnej schránky, akoby harmonicky vyrastala z dlhého vysokého hranatého tela. Milovali strieľanie všelijakými zbraňami; jedine treskot im na ústach dokázal vyčariť pochmúrne veľavýznamný úsmev. Po strelbe mali vo zvyku vyspevovať čerkeské bojové piesne.

Chudák dedko mal problémov až-až: po prvé, bol zo všetkých najnižší, po druhé, bol Žid, po tretie, bol najnižší Žid. Šikanovali ho. Kalmyci na ňom rajtovali ako na koni, Ukrajinci ho vešali na kríž, Ingrijci ho zastrášovali nožmi a Tatári plieskali po zadku. Ešte aj Dagestanci naňho nepriateľsky gánili

a s vrčaním cerili zuby. Dedko, malý Benno, sa cítil pod psa. Smutno si pomyslel: Ale som dopadol! No čo už? Mám nastaviť aj druhé líce? Veď nevedia, čo činia.

Niekedy sa však predsa len pokúsil obrátiť všetko na žart, lebo bol od prírody optimista. Chlapci si predsa musia na niekom vybiť agresivitu. A možno sa mu takto podarí zabrániť vojnám. Postupne mu však v srdci predsa len vzklíčilo se-mienko hnevu a pomyslel si: Len čo budem veľký ako tatko, tak s nimi, namojveru, zatočím. Kalmykov zmlátim ako žito, Ukrajincov dobijem polenom a potom...

Roky plynuli a on síce rástol, ale ostatní chlapci rástli ešte viac. Kým on podrástol o dva centimetre, ostatní o tri. Rástol rovnomerne a presne o tretinu pomalšie než ostatní. Vyskúšal rôzne prostriedky. Od čatára v kuchyni si pýtal repete a od felčiaru žlté pilulky. Každý večer visel hodinu na hrazde s tridsaťkilovými závažiami na nohách. Nič nepomohlo. Stále rástol pomalšie než ostatní. Síce pomalšie, myslel si vo svojich svetlejších chvíľkach, ale veď aj tatko rástol pomaly, no o to dlhšie, až kým nepredbehol všetkých ostatných. Tak možno aj ja...

V štrnástich dosiahol výšku poldruha metra a úplne prestal rásť. Ostatní však rástli ostošesť. Dedkovi došla trpezlivosť a preklial svojho otca. Potom sa ho však zmocnilo podozrenie, že jeho otec nebol jeho otec a že je pankhart. A tak pre zmenu preklial matku, že zhrešila s nejakým krpáňom.

Keď však výsmechu pribúdalo, dedkovi sa úsmev z tváre vytrácal. Naplnila ho nenávisť zmiešaná so smútkom a skľúčenný začal cez sabat navštevovať vojenskú synagógu, aby tam hľadal útechu. Tú však nenašiel. Pánboh mu pripomínal bradatého varjažského obra, ktorý zo svojej výšky prísne a vyčítavo zazeral na jeho malý vzrast.

- Čo tak gániš, dofrasa? Sám si ma takého stvoril! - nahneval sa dedko. Vtedy mu prišli na pomoc Dagestanci.

Na židovský novoročný sviatok Roš ha-šana prišli do synagógy, odložili vo vestibule gruzínske dýky, zachmúrení vstúpili do svätyne, sadli si k východnej stene a sledovali bohoslužbu, ktorá sa líšila od im známych kaukazských rituálov. Dedko k nim pristúpil a vložil im do rúk modlitebnú knižku. Vrhli na knihy aj na dedka nedôverčivé pohľady a potom sa hromovým hlasom pripojili k recitátivu. Všetci zmlkli a obrátili k nim pohľady, okrem dedka, ktorý spieval s nimi. Keď tak revali na plné hrdlo poldruha hodiny, stali sa z dedka a Dagestancov priatelia. Do synagógy však už nikdy nevstročili.

Dagestanci si vzali dedka pod ochranu. Zmlátili dvoch Ukrajincov, ktorí ho za traky zavesili na hák na stene, aby sa tam k všeobecnej zábave krútil a zmietať. Kalmykom pohrozili, že im odrežú uši, ak sa ešte raz opovážia rajtovať na dedkovi ako na jazdeckom koni, a ostatných trýzniteľov vystrašili hroznými zaklínadlami. Postupne nechali dedka všetci na pokoji.

Dedko im z vďaky začal čítať biblické príbehy. Dagestancom sa historiky, v ktorých deti Izraela porazili Ammónčanov, Edómčanov, Kanaánčanov a ďalších, páčili. Tlieskali a nazývali Jozueho *Kabir-Džigitom*, čo znamená Veľký Jazdec. Občas zbystrili sluch aj Kalmyci. Aj oni chceli počuť príbehy jazdca na koni. Dedko trúfalo posadil na kone celé Jozueho biblické vojsko a hebrejských Hunov nechal, aby sa ako neporaziteľná záplava valili cez kanaánsku krajinu, spálili zem a spustošili všetko, čo sa im dostalo do cesty. Tatári si spomenuli na rozprávanie svojich rodičov o veľkej tatárskej ríši, ktorej musela platiť daň aj Moskva, kým sa Ivan Hrozný nestal hrozným.

Ukrajincov zaujala avantúra kráľa Dávida s manželkou Jonatána a svätá nespútanosť kráľa Šalamúna so štyristo manželkami, ale až skúsenosti sestier Oholy a Oholibidy s veľkosťou údov egyptských a asýrskych džentlmenov im od nadšenia vyrazili dych. Dedko čítal presne, nič neprikrášľoval.

Bol ešte veľmi neskúsený. Zato istý Ingrijec ponúkal spamäti podivuhodné rozprávania o hriechoch obyvateľov Sodomy. Zahrnul doň celý ingrijský chliev od býka po jahniatko, potom sa presunul do kurína a – na vlastné prekvapenie – v kúte tajne objavil tri miestne živočíchy: ťavu, ocelota a tapíra.

Popularita dedka Benna rástla. Mal príjemný hlas a čítal dôrazne, s dramatickou intonáciou. Chlapci ho požiadali, aby im čítal nahlas aj z iných kníh. Čítal im *Detstvo* od Tolstého, *Otcov a synov* Turgeneva, *Hrdinu našich čias* Lermontova, Gončarova, Zarathustru, Nietzscheho, Marxa, Homéra. Potom ho ktosi udal.

Dostal tridsať dní sprísneného režimu a dvadsať rán palicou za to, že nahlas čítal revolučné a bezbožné knihy. Keď sa po odpykaní trestu vrátil do baraku, chlapci ho privítali hromovým hurá, odniesli dnu a dali mu vypíť. Potom ho požiadali, aby im znova čítal. Celý mesiac, čo bol dedko preč, bola nuda, nepočuli nič iné, len vybájené historiky o ženách a koncerty prdov. Dedko sľúbil, že bude čítať, musia mu však pomôcť. Rozhodol sa, že hoci je malý, stane sa divokým a nebezpečným.

Dagestancov požiadal, aby ho naučili vrčať a strieľať. Kalmyci ho naučili jazdiť na koni bez sedla, Tatári šermovať, Ukrajinci tancovať a Fíni kliať.

Malý muž musí mať niečo, čo by mu predĺžilo ruku, usúdil dedko a vybral sa za čatárom.

– Pán čatár, malý muž potrebuje niečo, čo by mu predĺžilo ruku.

– Sám si to povedal, judáš, si naozaj krpatý.

– Pán čatár, vojenské šable sú všetky rovnako dlhé.

– Máš postreh, šalamúnko, áno, šable sú rovnako dlhé.

A vieš prečo? Poviem ti to. Lebo vojaci cárskej armády sú si rovní. Lebo medzi statočnými obrancami Veľkého Ruska nerobíme rozdiely, ty polovičný Kristovrah.

– Ale keď ja som už raz taký nízky...

- Tak by si chcel menšiu šabľu? Vylúčené! Cár predsa nepotrebuje cínových vojačikov. Až šabľa z teba urobí vojaka. Je to škola mužov. Vzchop sa. Musíš vydržať. Čert ťa ber, ak nevydržíš, ja ti ukážem, čo sa stane, ak vojak nevydrží. Zosype sa. Alebo vari chceš so žabykláčom vklíznúť nepriateľovi medzi nohy a odšmyknúť mu predkožku, ty durak? Hehehe. A keby sme bojovali proti Turkom, čo odšmykneš im?

- Pán čatár, ja predsa nechcem kratšiu šabľu, ale práve naopak, dlhšiu aspoň o tretinu, inak by som na nepriateľa vlasti nedosiahol, ani keby stál celkom pri mne.

- Dočerta, ty malíček Abrahámov, myslíš to vážne? Čo ti na to povedať? Vidím ti do žalúdka, iste máš niečo za lubom, nejaké židovské triky, povedz to na rovinu, priznaj sa...

- ???

- Nie? Ak nie, tak o tom môžem pouvažovať. Vráť sa zajtra. Kto sa má v tých Židoch vyznať! Vždy niečo spriadajú. Alebo nie? Počúvaj... Inak som dobrák od kosti. Spýtaj sa krymských Tatárov, spýtaj sa tureckých nebožtíkov. Veru áno. Bulharsko rok 75, aj priesmyk Šipka...

Dedko dostal dlhšiu šabľu. Keď kráčal, vliekol ju po zemi, ale po dennodennom úpornom cvičení sa z neho stal nebezpečný šermiar, nebezpečný pre svojich protivníkov, pre tých, čo stáli obďaleč, no aj pre seba. Dagestanci sa ho pokúšali naučiť zastreliť holuba v lete, on sa však napriek statočným pokusom lietať nenaučil. Holuba nie je ľahké trafiť ani na zemi, je to nervózne zviera, poskakuje sem a tam. Postupne sa Benno pod vedením Kalmykov naučil jazdiť na koni, aj keď mu to spočiatku naháňalo trochu hrôzu, lebo kone boli také vysoké, že musel vyliezť na stoličku, aby sa im vôbec dostal na chrbát. Medzi koňmi bol však veľmi obľúbený, pretože bol ľahký, a nerobili mu zbytočné prieky. Dedko čoskoro urobil také pokroky, že dostal vlastného koňa, ktorého pokrstil na Mosesa Mendelssohna. Moses Mendelssohn, kôň-osvietenec.

Dedko si telo posilňoval fínskym zápasením, ktoré ho naučili Ingrijci: predné a zadné suplexy, záhlaváky, bočáky, točné záruče, pretočenia, prevrátenia, mosty, polovičné nelsony, kravaty a štípanie, keď to rozhodca nevidel. Dedko aj vyhral majstrovstvá armády v zápasení v mušej váhe. Za dva roky si vypestoval nádherné svalstvo; čoskoro sa stal vlastne najstatnejším mužom celej čaty, teda relatívne, vo svojej kategórii, vzhľadom na svoj vzrast. Nechal si narásť dlhé fúzy a nacvičil si ohnivý pohľad. Rád sa dal fotografovať: pózoval s obnaženou hrudou, prípadne v priliehavých trikotoch či v uniforme, vždy sám a pred starostlivo zvoleným pozadím. Podľa fotografií by si človek mohol myslieť, že meria dva metre.

Tieto fotografie sa stali osudnými mojej babičke. Niektoré z nich sa zatúlali do Helsínk a náhodou sa jej dostali do rúk. Driečny atlét ju očaril, a tak si s ním začala písať. Rozhodli sa, že sa do seba korešpondenčne zaľúbia.

Dedko mal vtedy osemnásť. Dokázal vyskočiť Mendelssohnovi na chrbát zozadu ponad chvost a urobiť pritom vo vzduchu salto. Mal hodnosť desiatnika, v cárskej armáde absolvoval tri roky hudobnej výchovy a oficiálne bol cársky kavalierista, desiatnik a kornet, v tomto poradí.

Dedko Benno podal žiadosť o preloženie do Fínskeho veľkokniežatstva k helsinskej cárskej kavalérii, lebo sa rozhodol, že sa s babičkou ožení.

Žiadosti vyhoveľi, najprv však musel zložiť kornetskú skúšku. Ženiť sa smeli len hotové trúby. K povinnej časti skúšky patrila prvá časť Händlovho koncertu pre trúбку. Benno prikladal k perám náustok kornetu, usilovne cvičil a ešte v tom istom roku sa prehrýzol celou prvou časťou. Bol – podľa vlastného názoru – pripravený na veľkú skúšku.

Prehnaný optimizmus sa mu však vypomstil. Na skúške sa ho zmocnila tréma a dedko poplietol hneď prvé taktý. Händlovo tá tit-tá tit tá-tittá-tit-tá sa zmenilo na tá tit-tá tit tat tatititá prvej Mahlerovej symfónie.

– Prekliaty babrák! – zareval predseda skúšobnej komisie major J. A. Garbajev. – Čo je to s vami? Veľmi sa vám čudujem, mladý muž. Voláte sa Benno, však? Mali by ste sa hanbiť! Ako sa odvažujete patriť k národu, ktorý nám dal Antona Rubinsteina, Felixu Mendelssohna, Huga Wolfa...

Do klaviristu von Sphalena, ktorý Benna sprevádzal, ako by niekto bodol: – Pán major, dovoľte mi poznamenať, že skladateľ Wolf pochádzal z povolžských Nemcov.

– Nemec, či Žid, koho to zaujíma? – zabučal slavianofil Garbajev, – praotec Habsburgovcov Rudolf bol židovským podomovým obchodníkom z Alsaska.

Šokovaný von Sphalen si zahryzol do pery.

– A pokiaľ ide o vás, Benno, – pokračoval Garbajev bez mihnutia oka, – vy-vy-vy... ste hotová trúba...

A tak mohol dedko odísť.

Keď sa lúčil s kamarátmi, všetci mali v očiach slzy. Dages-tanci tklivo zanôtili a na pamiatku mu darovali postriebrený srbský mauzer (ten, ktorým potom Benno v Helsinkách nešťastnou náhodou postrelil babičku do brady. Gulka vyletela cez pravé líce a nezanechala ani škrabnutie). Aj Benno bol veľmi dojatý. So smútkom v srdci si v duchu opakoval: *Partire é un po' morire*.

Nikdy som sa nedozvedel, čo babičke prebleslo hlavou, keď Benna po prvý raz zazrela na móle v helsinskej Katajanokke. Moja babička bola totiž dosť vysoká žena.

Hlavou jej pravdepodobne vírili veľmi rozporuplné myšlienky: A potom že fotografie neklamú... podviedli ma... taký strašne malý... ach, ako len musel trpieť... bude potrebovať veľa nehy... ach, keby bol aspoň trošku väčší... aký môže byť jeho... ale veď aj malý v posteli narastie... budem ho môcť vôbec objať?

Dedko zbledol, pred očami sa mu zatmelo, v sluchách mu búšilo. Som to ale somár, s týmto som nerátal. Všetko je

stratené. Prišiel som o ňu skôr, než som ju stihol mať, pomyslel si zdrvený.

Mlčky a nehybne na seba hľadeli asi pol hodiny. Dav odmietol cárov dekrét. Okolo nich behali uličníci a vykrikovali vulgárnosti. Lenin plánoval v Zürichu veľké veci. Medzi nimi prešiel s hrmotom nákladný vlak. Oni sa ani nepohli. Kto urobí prvý krok? Ktorým smerom?

Sociológ, ktorý išiel práve okolo, si pomyslel: Nedostatok informácií pri primárnych kontaktoch môže viesť ku kumulácii deviácií v očakávaní, ktoré podľa dvojfázovej hypotézy nemôžu neskomplikovať vznik spoločného referenčného rámca, z hľadiska skupinovej dynamiky vytvorenie vonkajších, objektívnych kritérií.

Vrhol zlostný pohľad na Benna, babičku ľútostivo štuchoľ do brucha bambusovou paličkou, pokrčil plecami a pobral sa preč.

Dedko sa pohol prvý. V tejto situácii to bol jediný správny ťah. Chránil si krídlo koňom a pešiakom ohrozil kráľovnú, postavil sa na špičky a pobožkal babičke ruku, podržal jej dľaň chvíľku vo svojej, pozrel na ňu smutnými očami a po celý čas dramaticky mlčal. Zrazu jej pustil ruku, urobil tri kroky vzad, postavil sa do pozoru a zasalutoval, rýchlo sa obrátil, akoby chcel skryť slzy, a vedený inštinktom rázne vykročil smerom k námorným kasárňam, plášť za ním vial, šabl'u vliekol po zemi. Ohromená babička zostala na móle. Sledovala vzdalujúcu sa dedkovu postavu, ktorá akoby postupne rástla a vzpriamovala sa. Možno bola trocha zaľúbená.

Celý mesiac dedko nedal o sebe vedieť. Bol však pevne rozhodnutý, že babičkinu lásku získa stoj čo stoj. Babička naňho urobila hlboký dojem, a nielen svojou výškou. Bola to nádherne žena. Blondínka s vyhrnutým noštekem, v očiach srdečnosť a ústa plné zubov. Dedko vymýšľal zložité a dramatické plány. Babičke pošle rysie mláďa, ktoré bude pripomínať

malého leva. Na obojku bude mať zlatými písmenami vyryté jeho meno: Benno.

Je to inteligentná žena, pomyslel si menovec rysa, pochopí symboliku: malý a mäkký, ale v hrudi srdce leva... vlastne rysa... Nie, babičku radšej nenápadne sotí do mora pri helsinskom trhovisku a potom ju zachráni. Prípadne do vody hodí babičkinho rysa a zachráni ho. Áno. Alebo keď mláďa vyrastie, zachráni babičku pred rysom.

Ach jaj, pomyslel si zúfalo, k tejto žene sa tak ľahko nepriblížim. Benno sa obával, že nech by urobil alebo povedal čokoľvek, babička ho vysmeje.

Uplynul celý mesiac, ale dedko nedokázal vymyslieť nijaký použiteľný plán. Nevedomky však vymyslel ten najlepší, pretože v tomto prípade najúčinnšie zapôsobilo jeho otáľanie...

Dedkovo čudné správanie babičku zaskočilo a s napätím čakala na jeho ďalší krok. Keď nepodnikol nič, najprv si súcitne pomyslela: Chudák, iste sa vyľakal, keď videl, aká som vysoká a krásna, asi mu to ani vo sne nezišlo na um, a teraz nemá odvahu pokračovať v zoznamovaní.

Keď prešli ďalšie dva týždne, do srdca sa jej vkradol tieň pochybností. A čo ak je to celkom naopak? Čo ak sa dedkovi vôbec nepáči? Čo ak dôvodom dedkovho očividného sklamanie nebol iba poľutovaniahodný výškový rozdiel? Čo ak vôbec nešlo o to?

Po troch týždňoch babička dospela k presvedčeniu, že dedko má inú ženu, oveľa krajšiu a možno aj vyššiu, než je ona. Vyľakala sa, rozbehla sa k zrkadlu a dlho sa v ňom obzerala. Rozpustila si nádherné dlhé plavé vlasy siahajúce až po zem, hľadela na svoje modré oči, zuby v ústach, usmiala sa, urobila pár koketných tanečných krokov, potom sa pôvabne zakrútila pred zrkadlom, jej pevné prsia preťali vzduch, a tak sa

tam zvrátila, až sa jej hodvábná sukňa nadvihla a odhalila útle členky, štíhle nohy. Zavlnila bokmi, ruky si pôvabne založila na hrudi a hlavu naklonila nabok. A potom sa spýtala zrkadla:

*„Zog mir, zog mir, Spiegele,
Hostu gezein a scheinere?“*

Zrkadlo upadlo do rozpakov a na chvíľku sa zahmlilo.

Babička však potrebovala mať istotu. Obrátila sa k svojmu milencovi, ktorý sedel v kresle a čítal Novyj Mir:

- Miško, počuj...

Miško sa k nej obrátil.

- Som...? Miško, pýtam sa ťa len tak medzi nami, mimochodom, akoby ma to vôbec nezaujímalo, som pekná?

Miško ďalej čítal, ani nezdvihol pohľad od novin, len sa sklonil a poškrabkal za uchom malého rysa, ktorý sa volal Miško.

- Drahá, si najúžasnejšia žena na svete. A to ešte nie je všetko.

Babičke spadol kameň zo srdca, až sa rys vydesil. Miško zdvihol hlavu. Babička ho obdarila vďačným pohľadom, podišla k nemu, pobožkala ho na ucho, na obe uši, no na dedka zabudnúť nevedela.

O týždeň dedko napájaj v Töölöskom zálive neďaleko Karamzinovho domu Mendelssohna a dúfal, že zazrie záblesk z Auróry. Hlavou mu však vírili aj iné myšlienky: Ako sa priblížiť k plavovlasej žene s vysokou hrudou, po ktorej prahlo jeho srdce? Benno nechal koňa, aby sa voľne brodil v trstí, sadol si do trávy a zapálil si. Pri šúľaní cigarety uvažoval: Na ženu vždy možno urobiť dojem, len treba nájsť najvhodnejší spôsob. Žeby som precváľal okolo nej, stojac na rukách na chrbte koňa? Alebo jej pod oknami zahrám na kornete serenádu? Prípadne jej urobím prednášku o Maimonidovom výklade Talmudu? Alebo mám zabiť generálneho guvernéra?

Čo by si o tom myslela? A myslí vôbec? Ženu, ktorej chcete zaimponovať, musíte najprv spoznať. A práve v tom je ten problém. Ako sa mám s ňou zbližiť? Och, nevidím nijaké východisko. A som hladný.

Dedko roztržito nasledoval tučnú divú kačku, ktorá sa cez trávnik kolísala k pobrežnej promenáde. Chvíľu tak išli husím pochodom. Dedko myslel na babičku. Kačka pridala do kroku. Dedko si odpásal remeň z nohavíc. Spomenul si na sen o žene. Divá kačka prekĺzla popod ohradu na cestu. Dedko urobil z opasku slučku. Vo sne rozopol milovanej podprsenku. Nasledoval divú kačku na cestu. Opatrne jej hrýzol bradavky. Divá kačka sa vydesila. Dedko si olízal pery a zamyslený hodil slučku kačke na krk. Tá znervóznela a divoko trepotala krídlami. Vo chvíli, keď dedko vsunul dlaň medzi zamatové brucho a hodvábne nohavičky, divá kačka zasyčala a vrhla sa dedkovi k nohám. Bennovi sklízli nohavice k členkom. Dedko sa nahneval a zatiahol slučku. Tákanie zmĺklo, krídla sa ešte párkrát zatrepotali, prísun kyslíka do mozgu sa prerušil, oči vystúpili z hlavy, dedkovi sa pred očami ako súvislý film bleskurýchlo premietol celý kačací život. Benno zdvihol hlavu a uvidel, ako po ceste k nemu prichádza žena, lapá dych a v očiach má slzy. Babička!

Zastala dva metre od dedka a divej kačky. V trstí šuchoťal kôň. Z diaľky doliehal rytmický pochod štrajkujúcich robotníkov. Malý smutný vojačík s nohavicami na pol žrde, zadrhnutá divá kačka, láskavá milovaná žena, morský kôň, vojenský trestný zákon, dekabristi... Nie je ľahké byť Židom.

Dedko Benno pomaly podal divú kačku žene, ktorá si ju pritisla k hrudi a tíško zavzlykala. Dedko si s dôstojným výrazom na tvári vytiahol nohavice a prichytil ich zatváracím špendlíkom. Spomenul si na Dagestancov a zbledol. Vytiahol šabľu z pošvy, zahľadel sa na ňu a poťažkal ju v ruke. Babička stále vzlykala. Dedko sa na ňu pozrel. Babička pokrútila